
DE BANTENG.

(*Bos banteng*, MULL).

Het eenige in den Indischen Archipel in het wild levende rund is de bekende Banteng; want ofschoon ook de buffel of karbouw in verschillende streken in het wild wordt aangetroffen, zijn dit geen

eigenlijke oorspronkelijk wilde dieren maar *verwilderde* karbouwen.

De Banteng daarentegen behoort tot de weinige nog levende oorspronkelijke runderen en tot de schoonste daarvan. Hij heeft veel overeenkomst met ons rund, maar de koe is altijd aanmerkelijk kleiner dan de stier. Deze bereikt, als hij volwassen is, van de punt van den snuit tot den staartwortel, eene lengte van 2.60 M.; de kop is 0.62, de staart 0.92 M. lang, de hoogte van den schoft bedraagt 1.76 en de afstand tusschen voor- en achterpooten 0.83 M.

De huid is bedekt met buitengewoon kort, zacht, glad glanzend haar, dat men slechts bij beschouwing van nabij ziet of door aanraking voelt; de staart is van een kwast voorzien. De randen der ooren en van de lippen zijn met langere haren bezet. Het haar van de kalveren is langer en flauw gekruld.

De horens van den stier zijn lang; zij rijzen, van de tweede helft hunner lengte af, met een sterke halvemaanvormige kromming opwaarts, een weinig naar achteren en meer naar binnen, zoodat bij zeer oude voorwerpen die kromming, op $\frac{3}{4}$ zijner uitgestrektheid, een gesloten ring vormt; zij krommen zich met den leeftijd meer naar buiten en benedenwaarts. De afstand tusschen de punten der horens, in rechte lijn, is bij de stieren $\frac{1}{3}$ of $\frac{1}{4}$ grooter dan de geheele lengte van den kop. Bij de koeien bedraagt die afstand slechts de helft. De horens zijn bruin of geelachtig hoornkleurig, somtijds in 't groene trekkend en naar de punt donkerder; die der koeien hebben een geheel anderen vorm; zij zijn klein en veel minder halvemaanvormig gebogen, terwijl de bovenste helft zóó gedraaid is, dat de punt naar achteren en beneden is gericht; zij zijn donkerder en trekken gewoonlijk in 't zwarte.

De hoofdkleur van den stier is een fraai glanzend zwartbruin met rooden gloed; bij de koeien en de jongen is dit licht roodachtig bruin. Bij beide geslachten zijn de geheele achterkant der billen of dijën, de grootste benedenhelft van alle vier de pooten, de borstelharen aan den rand van de bovenlip en die aan de onderlip, wit. De kwast van den staart is zwart, de uiers zijn wit en de punten der tepels zwart.

De Soendasche wilde stier of os wordt, gelijk wij reeds zeiden, door de Soendaneezen en eigenlijke Javanen *Banteng* genoemd, de koe noemen zij *Sapi leweng*, d. w. z. *Bosch-koe* of *Wilde koe*. In het Hoog-Javaansch heet hij *Lemboe wono*, in het Laag-Javaansch *Sampi*

halos, terwijl de Dajakkers aan de Doeson-rivier hem *Roempoe* noemen en het kalf *Banteng*.

De Banteng komt voor op Java en Borneo en volgens RAFFLES ook op Bali.

Op Java is hij zeer verbreid en bijna in alle groote en afgelegen bosschen en andere schaars bezochte streken te vinden, zoowel in vlakke wildernissen der kusten, als in de bergbosschen, tot 4000 voet boven de oppervlakte der zee. Vooral geliefkoosd zijn door hem de streken waar moerassige meren, zacht stroomende rivieren of komvormige verwijdingen daarvan aanwezig zijn, wat in de uitgestrekte vlakke bergdalen nogal veel voorkomt.

»Met het aanbreken van den dag,» zegt SAMUEL MULLER, »en het vallen van den avond, bezoekt hij die plaatsen om te drinken. Gewoonlijk zijn het kudden van 4 tot 6 koeien, door een stier geleid. Zeer oude of nog jonge stieren ontmoet men wel alleen; deze zijn vermoedelijk door andere verdreven. Wild en schuw in hooge mate, is de jacht op den Banteng moeielijk en gevaarlijk. Zoodra hij onraad bespeurt, neemt hij terstond de vlucht; doch als hij achterhaald wordt, keert hij zich tot zijn vijand en gaat hem moedig met de lange horens te lijf. Het meest te vreezen zijn de volwassen stieren en koeien, die kalveren bij zich hebben.»

Men schiet hem, vangt hem in strikken en kuilen en ook jagen de inlandsche grooten hem, op de vrije vlakke, te paard en dooden hem met den houwer. Deze laatste manier van jagen geschiedt echter alleen op koeien en jonge dieren en is ook dan nog niet zonder levensgevaar.

Een volwassen banteng is niet te temmen maar met kalveren gaat het beter; zij worden weldra handelbaar, doch steeds zullen zij trachten naar de wildernis terug te keeren.

Zijn voedsel bestaat in jonge bladeren, uitspruitsels van bamboesriet, alang-alang en ander gras. Het vleesch der kalveren en half volwassen koeien is zacht en aangenaam van smaak, van oude dieren droog en taai. De huid is dik en levert een voortreffelijk leer. MULLER vernam nooit geluid van hen, doch de inboorlingen verzekerden dat hij als de gewone tamme runderen loeit.